

CONCEPT
Coalitieprogramma 2022-2026
Samen aan zet!

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Proces en structuur	4
2 Participatiecultuur	4
3 Duurzame en gezonde samenleving	5
3.1 Duurzaamheid	5
3.2 Circulair.....	5
3.3 Gezondheid en sport	6
4 Leefbare en bereikbare samenleving	7
4.1 Wonen	7
4.2 Mobiliteit	7
4.3 Economie	8
4.4 Veiligheid	8
4.5 Regionale samenwerking	8
5 Interactie met de samenleving.....	9
6 Inclusieve en participatiesamenleving	10
6.1 WMO en Jeugdzorg	10
6.2 Armoedebeleid	10
7 Werkende en lerende samenleving met een culturele inslag.....	11
7.1 Participatiewet	11
7.2 Onderwijs	11
7.3 Kunst, cultuur en erfgoed.....	11
8 Informatie- en kennissamenleving	12
9 Financiën	12

Voorwoord

Overbetuwe bestaat dit jaar 21 jaar. Vanaf de start van de gemeente Overbetuwe is met veel enthousiasme gewerkt aan nieuwe ambities, beleidswensen en samenwerkingen, lopende projecten en het harmoniseren van beleid. De decentralisaties in het sociaal domein waren voor veel gemeenten de grootste opgave van de afgelopen jaren. We kijken terug op een periode waarin een stevig fundament is gelegd voor de gemeente Overbetuwe. De laatste twee jaar, waarin we met de coronapandemie te maken kregen, was het voor onze inwoners, ondernemers en verenigingen een turbulente periode die hen in meer of mindere mate heeft beïnvloed. In de komende periode bouwen we verder, met aandacht voor de langetermijneffecten van de coronapandemie.

De basis is dat we in gezamenlijkheid aan zet zijn en daarom een coalitieprogramma op hoofdlijnen hebben geschreven. In het volgende hoofdstuk wordt hier nader op in gegaan door het proces en de structuur te beschrijven en vervolgens delen we een aantal uitgangspunten.

Dit coalitieprogramma wordt besproken in de raad. De college dragende partijen nodigen alle leden van de gemeenteraad, inwoners, ondernemers, organisaties en verenigingen van harte uit om bij te dragen aan een gemeente waar we samen aan zet zijn.

1 Proces en structuur

Het coalitieprogramma is een programma op hoofdlijnen. Daardoor ontstaat er meer ruimte voor alle partijen in de raad om te debatteren en daadwerkelijke invloed op de besluitvorming uit te oefenen. We leggen minder vast **wat** we samen besluiten, maar leggen beter vast **hoe** we samen willen besluiten (zie hierna de paragraaf 'participatiecultuur'). We zetten reeds lopend beleid en bestaande besluiten voort, tenzij anders is overeengekomen in dit programma.

2 Participatiecultuur

We hebben het vertrouwen uitgesproken om met elkaar aan de slag te gaan en willen afspraken maken over de manier van werken met de raad, onze inwoners en ambtelijke organisatie.

Participatiecultuur is daarbij het uitgangspunt. We vinden het hierbij bijvoorbeeld van belang dat iedereen in de gelegenheid wordt gesteld mee te praten of mee te doen. We willen als gemeente beter aansluiten bij de behoeften en ervaringen die er in onze samenleving zijn en zo een groter draagvlak voor beleid en besluiten creëren. Dit heeft impact op de huidige participatiecultuur en moet worden uitgewerkt. Daarbij is het van belang dat we onder andere met raad en ambtelijke organisatie:

- De richtlijnen vanuit de interactievisie in praktijk brengen;
- Het ambitieniveau en participatieniveau bepalen;
- Afspraken maken om tot samenwerking te komen;
- In een participatieaanpak de gemaakte afspraken vastleggen.

Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- De raad aan zet! We betrekken de raad vooraf bij trajecten om te bepalen in welke vorm inwoners, bewonersplatforms, verenigingen en organisatie kunnen deelnemen en op welke trede van de participatieladder;
- We stellen vast hoe we omgaan met inspraak door organisaties met een wisselende mate van vertegenwoordigende legitimiteit (verenigingen, platforms, dorpsraden, overige) en door individuele inwoners;
- We definiëren wie we als belanghebbenden bij het te nemen besluit beschouwen en stellen de wijze vast waarop zij geïnformeerd worden;
- We creëren voor het college de mogelijkheid om vroeg in het proces de raad te consulteren over een te nemen besluit, inclusief criteria wanneer dat vertrouwelijk zou kunnen;
- We werken waar dit mogelijk is alternatieven uit, zodat er een keuze is (tenzij gemotiveerd kan worden dat er geen alternatieven bestaan);
- We bewaken de spreiding van gevoelige ontwikkelingen over de gemeente en daarbij ook het absorptievermogen van de diverse kernen (denk aan omvang en/of andere gevoelige ontwikkelingen binnen de kern);
- We stellen vast hoe en op welke momenten de raad betrokken wordt tijdens het proces van besluitvorming.

3 Duurzame en gezonde samenleving

Een duurzame en gezonde samenleving betekent dat we duurzaam en gezond moeten gaan denken en doen.

3.1 Duurzaamheid

De afspraken uit het Nationaal Klimaatakkoord, Regionale Energie Strategie (RES) en Regionale Adaptatie Strategie (RAS) én het Gelders Energie Akkoord zijn de basis waarop we verder bouwen. Duurzaamheid gaat niet alleen over energietransitie. Ook circulaire economie en klimaatadaptatie zijn wezenlijke onderdelen om deze duurzame manier van denken en doen te realiseren. Lokale borging van de klimaatadaptatie wordt vormgegeven in de Lokale Adaptie Strategie (LAS) en het Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte (IKPOR).

Onze leefomgeving verandert in een snel tempo. Daarom helpt elke vierkante meter steen die wordt vervangen door groen. Het gedachtegoed van project Steenbreek willen we verder doorvoeren in onze duurzaamheidsambitie.

De nieuwe Routekaart Duurzaamheid met daarin klimaatdoelstellingen is vastgesteld. Hierop moet worden doorgepakt en doelstellingen moeten worden gerealiseerd. Dit doen we door inwoners, ondernemers, organisaties en verenigingen aan de voorkant bij de opgaven te betrekken en als uitgangspunt te hebben dat de maatregelen betaalbaar moet zijn. Je kunt namelijk niet groen doen als je rood staat. We stimuleren initiatieven gericht op vergroening en het gezonder maken van de eigen leefomgeving.

We realiseren concrete projecten met een kop en een staart. De routekaart geeft richting aan de doelen die worden nagestreefd en hoe we dit vertalen naar concrete projecten. Uitwerking vindt plaats in meer specifieke beleidsnota's en uitvoeringsplannen, waarbij duurzaamheid een inclusief thema wordt.

Daarnaast willen we ondersteuning bieden aan ondernemers om duurzaam te innoveren en dit stimuleren door het toepassen van duurzame maatregelen. Zo passen we de leges aan op de inzet die wordt gepleegd. We willen stimulering van innovaties en duurzame oplossingen binnen bouw- en infrabedrijven in aanbestedingen mogelijk maken.

Alternatieve energiebronnen en duurzaam opgewerkte energie zijn nodig om onze energievoorziening voor de toekomst te garanderen. Dit doen we altijd in samenspraak met inwoners en ondernemers. Voldoende aandacht voor gezondheidsaspecten zijn hierbij een harde eis. De gemeenteraad heeft middels een initiatiefvoorstel over het Windpark Midden-Betuwe de prioriteit gelegd op het draagvlak bij omwonenden en hierbij is een gezonde afstand tot bewoning een tweede harde eis. De raad is bij deze eventuele nieuwe lokale normeringen aan zet.

3.2 Circulair

In de raadsvergadering van 6 oktober 2020 heeft de raad unaniem ingestemd met de ambitie om te komen tot een circulair ambachtscentrum. Dat is een milieustraat die veel meer gericht is op hergebruik van materialen en vermindering van afval. Het behouden van een servicepunt in het westen van onze gemeente, met een lagere milieucategorie zoals groen, hout en restafval, is wenselijk. Dit wordt integraal onderzocht met de ambitie van het circulair ambachtscentrum.

Daarnaast blijven we inwonersinitiatieven zoals de zwerfafvalbrigades ondersteunen. Hierbij faciliteren we maximaal, waardoor de inwoner in de uitvoering wordt ontlast.

3.3 Gezondheid en sport

In Overbetuwe wordt intensief aan sport gedaan, zowel individueel als in groepsverband. Sport draagt bij aan lichamelijk, geestelijk en sociaal welzijn. Steun mag er ook zijn voor sporters die uitblinken. Laat talent niet verloren gaan, is ons motto. Daar waar nodig ondersteunen we topsporters binnen onze gemeente.

Wij vinden het belangrijk om alle inwoners van onze gemeente plezier te bieden in sport en bewegen. Nu en in de toekomst. Ongehinderd, laagdrempelig, betaalbaar en in een veilige en gezonde omgeving. Daarnaast moet sport en bewegen bereikbaar zijn voor mensen met diverse soorten beperkingen. Alle wijken en dorpen bieden veel ruimte voor kinderen om onbezorgd dicht bij huis buiten te kunnen spelen en voor (jong)volwassenen en ouderen om te wandelen, fietsen en sporten. Hierbij zijn de vastgestelde sport- en beweegnota en het nieuwe speelbeleid de uitgangspunten.

Organisaties uit zorg, welzijn, sport en cultuur en de gemeenten slaan in Overbetuwe de handen ineen om te werken aan een gezonde leefomgeving. Het Overbetuwe Preventieakkoord is een doorvertaling van het Nationale Preventieakkoord en bundelt alle plannen op het gebied van een gezonde leefstijl zoals met JOGG (gezonde jeugd) en Overbetuwe Beweegt. Ook onderwerpen als stress, eenzaamheid, schulden en laaggeletterdheid horen hierbij. We ontwikkelen concrete plannen waar iedereen aan kan bijdragen.

Hierbij is het belangrijk dat krachten met behulp van alle inwoners verder worden gebundeld. We faciliteren samenwerking tussen sport- en beweegaanbieders, onderwijs, kinderopvang, peutercentra, zorg, welzijn, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en gemeente.

Op 5 oktober 2021 is besloten dat beide zwembaden in Elst en Zetten behouden blijven, waarmee tegemoetgekomen wordt aan de zwembehoefden in de gehele gemeente Overbetuwe.

4 Leefbare en bereikbare samenleving

Als het gaat om een leefbare en aantrekkelijke gemeente speelt de Omgevingsvisie Overbetuwe 2040 een grote rol. Het vormgeven van de leefomgeving, samen met inwoners, ondernemers en instellingen, is daarbij erg belangrijk. Als het gaat om de leefbare samenleving onderscheiden we vier thema's: wonen, mobiliteit, economie en veiligheid. We zetten in op het verminderen van de uitstoot van CO₂ door onder andere verspilling van grondstoffen tegen te gaan.

4.1 Wonen

Inwoners van Overbetuwe moeten in een geschikte woning kunnen wonen en in een groene, gezonde en (verkeers)veilige leefomgeving. Bij het ontwerpen en inrichten van die leefomgeving richten we ons op het behouden en versterken van de leefbaarheid en het groene en dorpse karakter. Een leefbare samenleving betekent: passende en betaalbare huisvesting, goede voorzieningen en een duurzame leefomgeving.

Regionaal samenwerken om de woningnood aan te pakken staat voorop. Zo voeren we gezamenlijk de Woondeal regio Arnhem-Nijmegen en de verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley uit, waarin de bouw van 100.000 woningen in dit gebied is voorzien. Op dit moment heeft de gemeente Overbetuwe diverse woningbouwprojecten verspreid over de gemeente. Het doel is deze projecten te versnellen en zo 1.000 kwalitatieve en duurzame woningen te realiseren in deze raadsperiode. Daarnaast hebben we de ambitie om in de komende jaren nog eens 3.000 extra woningen kwalitatief en duurzaam bij te bouwen voor het middengebied om te voldoen aan de woonbehoefte. Dit is overeenkomstig aan de woonagenda en de verstedelijkingsstrategie.

We zien dat ongewenste effecten zich voordoen op de woningmarkt. We bezien welke woonbeschermingsmaatregelen we hiervoor kunnen inzetten, zoals bijvoorbeeld een zelfbewoningsplicht en een deel van de nieuwbouwkoopwoningen toewijzen aan eigen inwoners.

Daarnaast wordt er ondersteuning geboden voor projecten als tiny houses, inschuifwoningen, mantelzorgwoningen en woon-werkpanden. Bij de bouw van woningen is het streven zo circulair mogelijk te bouwen, een bijdrage te leveren aan de lokale biodiversiteit en natuurwaarden (natuur inclusief) en het stimuleren van duurzaamheidsmaatregelen. Dit staat ook op deze wijze benoemd in de Woondeal regio Arnhem-Nijmegen.

4.2 Mobiliteit

Een goede bereikbaarheid van de kernen is noodzakelijk voor de leefbaarheid. De mobiliteit is gezond, veilig en groen. Langzaam verkeer zoals fietsers en wandelaars krijgt alle ruimte om veilig te bewegen. Samen met de inwoners gaan we na hoe de bereikbaarheid waar nodig kan worden verbeterd en hoe alle verkeersbewegingen in hun woonomgeving veilig kunnen plaatsvinden. De weginrichting wordt aangepast aan de beoogde snelheid: snel waar het kan, langzaam waar het moet.

Behoud en verbeteren van de bestaande busverbindingen met de dorpen is van belang. Bij de aanleg van parkeervoorzieningen wordt voor voldoende laadpunten gezorgd om de aanschaf en het gebruik van elektrische auto's verder te stimuleren. Daarbij moeten we knelpunten in het netwerk van fiets, openbaar vervoer en auto voorkomen. Om onze gemeente bereikbaar en leefbaar te houden versterken wij deze verbindingen.

De inrichting van onze infrastructuur moet ook een stimulans zijn om meer van de fiets en het openbaar vervoer gebruik te maken, zodat de hoge autoafhankelijkheid op een natuurlijke wijze kleiner wordt. Daarbij zijn het Ambitiedocument Overbetuwe 2030 Sociale, slimme en schone

mobiliteit en de Actieagenda 2022 Sociale, slimme en schone mobiliteit voor de komende jaren het uitgangspunt. Daarnaast hebben we een ambitie om de oost-west verbindingen te verbeteren. Daarbij optimaliseren we de verbindingen tussen de gemeentelijke kernen verder, met speciale aandacht voor de fiets. De gemeente oriënteert zich op meerdere niveaus op het verbeteren van de kwaliteit van het fietsen. De fiets is een uitstekend vervoermiddel voor verplaatsingen binnen de gemeente, maar speelt ook een rol op regionaal niveau.

4.3 Economie

Het doel is het versterken en behouden van een sterk ondernemers- en vestigingsklimaat. Hierdoor wordt nieuwe bedrijvigheid aangetrokken die passend en versterkend is voor Overbetuwe en het bestaande bedrijfsleven kan optimaal ondernemen en innoveren. In een eerlijke economie kiezen we voor eerlijke kansen voor iedereen en oplossingen voor de lange termijn. Dat betekent dat we nu verstandig moeten investeren in de economie van morgen: in kennis, innovatie en duurzame groei. Mobiliteit is belangrijk voor economische groei, maar zeker ook voor de leefbaarheid en vitaliteit van de dorpen. Door allerlei ontwikkelingen zoals woningbouw en de bezorgeconomie wordt het drukker op de wegen, de fietspaden en in het openbaar vervoer. Hierdoor komen de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid in het geding.

Er moeten voldoende uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande en nieuwe bedrijven zijn, passend binnen de regionale afspraken. De inzet is erop gericht om te komen tot toekomstbestendige, veilige en duurzame bedrijventerreinen. De agrarische bedrijfstak in zijn geheel is een grote werkgever in Overbetuwe. Met name de duurzame en biologische landbouwinitiatieven willen we ondersteunen bij het tot stand brengen van een toekomstbestendige en natuurinclusieve bedrijfsvoering. Daarnaast kopen we zoveel mogelijk lokaal en ondersteunen we Koop Overbetuwse Waar.

We bouwen verder op het Economisch Uitvoeringsprogramma Overbetuwe 2021-2022 en het Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem Nijmegen (RPW) 2021-2024.

4.4 Veiligheid

We geven prioriteit aan het vergroten van de veiligheid en het veiligheidsgevoel. Of het nu gaat om zichtbare criminaliteit zoals woninginbraken of de minder zichtbare misdaad zoals ondermijning. Overbetuwe wil een balans tussen preventie en repressie. We bieden hulp en ondersteuning aan personen die op het juiste spoor willen komen en er wordt streng opgetreden tegen degenen die zich niet aan de regels houden.

4.5 Regionale samenwerking

We werken steeds meer samen met (regionale) partijen om de leefbaarheid van onze samenleving te vergroten. Denk aan samenwerking over onderwerpen als cultuur, onderwijs, bedrijven, recreatie, toerisme, sport, welzijn, gezondheid, klimaat en (sociale) veiligheid.

In het hart van de Groene Metropoolregio vormen Overbetuwe en Lingewaard het middengebied. Wij vertegenwoordigen waarden die van belang zijn voor de twee grote steden en ook voor de regio als geheel. We hebben een strategische ligging in een ambitieuze regio. Het is van belang om deze positie nog beter te benutten. Met de gezamenlijke strategische agenda positioneren we het middengebied opnieuw en scherper in de regio. Zo zorgen we ervoor dat we beter in staat zijn afwegingen te maken over onze inzet in (een deel van) de regionale opgaven en kunnen we daar een actieve bijdrage aan leveren op een manier die bij onze gemeenten en ons gebied past. Op die wijze kunnen we de groene en dorpse kwaliteiten versterken ten behoeve van een blijvend goed woon- en werkmilieu voor onze inwoners en ondernemers en tegelijkertijd bijdragen aan de regionale ontwikkeling.

We volgen de Strategische agenda middengebied waarin we ontwikkelingen en initiatieven binnen Overbetuwe en Lingewaard in een aantal beleidsdocumenten hebben vastgelegd, bijvoorbeeld de omgevingsvisie, RES, RPW, verstedelijkingsstrategie en woondeal. Deze agenda is dynamisch: hij bevat geen limitatieve of uitputtende opsomming en zal veranderen met de tijd.

5 Interactie met de samenleving

De gemeente Overbetuwe wil graag een samenlevingsgerichte, communicatieve en betrouwbare gemeente zijn. Dit vraagt een luisterende en waarderende houding van zowel medewerkers en college als raad. Luisteren naar wat er speelt en risico's durven nemen wanneer dat nodig blijkt.

De gemeente krijgt steeds meer taken overgedragen van de landelijke overheid. De inwoners willen steeds meer betrokken worden bij het lokale beleid. Door vroegtijdig met elkaar in gesprek te gaan komen verschillende perspectieven, kennis en creativiteit op tafel. Zo kan deze samenwerking zorgen voor meer draagvlak, betere besluiten en tijdwinst. Een duidelijke procedure en goede communicatie zijn daarbij onmisbaar.

Hierbij is ons streven dat de Overbetuwse dorpen en wijken sterke gemeenschappen vormen en een in gezamenlijkheid (dorps)agenda opstellen. Deze agenda is leidend voor ambities en doelen voor het betreffende gebied. De gemeente faciliteert dit proces en stemt dit af op haar eigen agenda en wettelijke taken. Zo kunnen we als gemeente een meer dienstbare overheid worden en oog hebben voor de grotere doelstelling van vitale gemeenschappen. De basis hiervoor zijn het participatiebeleid en de interactievisie, waarbij vooral gekeken moet worden naar de praktische uitwerking hiervan.

Het is niet de politiek die een samenleving maakt. Dat doen we met elkaar. Wij nodigen alle partners in de gemeente uit om een bijdrage te leveren. Dorpsraden, wijkplatforms, verenigingen, kerken, maatschappelijke instellingen, bedrijfsleven en al onze inwoners: wij hebben elkaar keihard nodig om deze gemeente telkens wat mooier en beter te maken.

6 Inclusieve en participatiesamenleving

Een inclusieve samenleving is een samenleving waarin iedereen meedoet. De mogelijkheden, talenten en eigen regie van de mens staan centraal. We streven naar een inclusieve cultuur waarin verschillen (gender, geaardheid, leeftijd, culturele achtergrond of kwetsbaarheid) worden erkend, gerespecteerd en benut. Het is voor ons waardevol dat alle inwoners hun stem laten horen en dat er ruimte wordt gecreëerd om verschillen tot uiting te brengen. Voor ons is elke inwoner belangrijk en we bieden ze graag de ruimte om verbonden te zijn in onze gemeente.

Zorg voor elkaar is in essentie de verantwoordelijkheid van onze inwoners zelf. Ouders zorgen voor hun kinderen, kinderen zorgen voor hun oudere ouders, geliefden zorgen voor elkaar, burens zorgen voor hun buurtgenoten en buurtgenoten zorgen voor hun buurt. Dat is onze sociale basis. Dit vraagt om aandacht en een inclusieve benadering. Toegankelijkheid en gelijkwaardigheid zijn hierin belangrijke uitgangspunten.

6.1 WMO en Jeugdzorg

De gemeente heeft een belangrijke verantwoordelijkheid als het gaat om WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) en Jeugdzorg. Wij bieden zorg aan de inwoners die dat nodig hebben. Inwoners hebben een steeds hogere levensverwachting en door gebruik te maken van deze ondersteuning zijn ze in staat om langer zelfstandig te blijven wonen. Ons streven is het voorzieningsniveau kwalitatief op een hoog peil te houden en de kosten in overeenstemming te laten zijn met de beschikbare budgetten. Dit doen we door ondersteuning zoveel mogelijk als algemene voorziening aan te bieden, gebruikmakend van de bijdrage van inwoners en sterke gemeenschappen. De gemeente biedt laagdrempelige ondersteuning zodat problemen niet groter worden en helpt inwoners om – met hun naasten – te regelen dat ze zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. Daarvoor is nodig dat er snel een eerste gesprek met een consultant van de gemeente kan plaatsvinden, zodat we inwoners weer verder op weg helpen.

In het Beleidsplan Sociaal Domein 2020-2024 schetsen we een financieel kader middels een 18 punten plan. Hierin is te lezen dat we met behoud van kwaliteit de budgetten voor onze basisvoorzieningen stabiel houden en dat we de uitgaven voor Wmo en Jeugdzorg bevriezen en gefaseerd omlaag brengen, zodat we financieel in balans komen en blijven.

6.2 Armoedebeleid

Voor inwoners met een laag inkomen kennen we in Overbetuwe de Meedoenregeling. Zo kunnen zij meedoen in het maatschappelijk leven. Deze laagdrempelige manier van werken zetten we graag verder door. We zetten in op schuldpreventie en – mocht dat toch nodig zijn – schuldsanering. Omdat armoede vaak samen gaat met andere problematiek op het gebied van zorg en welzijn is een integrale aanpak noodzakelijk.

Het is in de praktijk niet eenvoudig om armoedebeleid uit te voeren. Mensen lopen er niet mee te koop dat ze hulp nodig hebben en privacyregels beperken de informatie-uitwisseling tussen instanties en gemeente. Dat mag ons er niet van weerhouden al het mogelijke te doen. Het aantal kinderen dat in armoede opgroeit moet worden teruggedrongen. Een landelijke aanpak voor de invoering van een basisinkomen zullen we dan ook van harte ondersteunen. Eventuele experimenten en pilots vanuit hogere overheden met een voornemen tot basisinkomen zullen we afwegen.

7 Werkende en lerende samenleving met een culturele inslag

Vanuit de landelijke overheid wordt de komende jaren nog meer ingezet op de steeds sneller veranderende arbeidsmarkt. De verwachting is dat banen verdwijnen en nieuwe ontstaan. Dit vraagt om innovaties om werknemers van werk naar werk te begeleiden en/of om te scholen. Met de inzet van scholingstrajecten worden mensen nog beter van werk naar werk begeleid. Werken naast een bijstandsuitkering loont nog meer dan eerst door het verruimen van de inkomensgrenzen. Zelfstandigen worden ondersteund door een arbeidsongeschiktheidsverzekering voor alle zelfstandigen. Speciale aandacht is er vanuit de landelijke overheid voor inwoners met een arbeidsbeperking.

7.1 Participatiewet

In de afgelopen vier jaar hebben we meer ruimte om inwoners aandacht te geven en hen een passend aanbod van participatieve mogelijkheden te bieden. Wanneer mogelijk bemiddelen we hen naar werk. Inwoners die zonder werk dreigen te komen worden direct naar ander werk begeleid. Deze van werk-naar-werk trajecten worden breder opgepakt in samenwerking met economische zaken. Het is belangrijk dat we inwoners snel helpen om weer een plek op de arbeidsmarkt te vinden. Soms is daarbij omscholing nodig. De aanpak vanuit de nota Overbetuwe Werkt! Visie op re-integratie is hierbij het uitgangspunt.

7.2 Onderwijs

De jeugd heeft de toekomst. Onderwijs is een belangrijk element in de ontwikkeling van onze kinderen. De inhoudelijke kant van het onderwijs wordt niet bepaald door de gemeente, maar die heeft wel een faciliterende rol. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor onderwijshuisvesting en leerplicht. Daarnaast zet heeft de gemeente een rol binnen de bibliotheek, koppeling met kunst, cultuur en erfgoed door het cultuurmenu aan te bieden op de scholen en het project Méér Muziek in de Klas dat in Overbetuwe is omarmd. Investeren in goed onderwijs blijft nodig, ook voor de gemeente. Uiteindelijk moeten we niet vergeten dat de leerling van nu, de sociale, verantwoordelijke en ondernemende volwassene van de toekomst is.

Onderwijs en werkgelegenheid willen we nog meer aan elkaar koppelen. Goed onderwijs zorgt ervoor dat jongeren zichzelf kunnen ontwikkelen en ontplooien, maar ook dat zij een beter perspectief hebben op een baan.

7.3 Kunst, cultuur en erfgoed

Culturele voorzieningen dragen bij aan de sociale verbindingen. De 'ruimte voor creatie' spreekt ons dan ook aan. We beseffen dat er voor theater, muziek en dans behoefte is aan geschikte accommodaties. De enorme creativiteit bij verenigingen om eigen oplossingen te vinden, juichen wij uiteraard toe.

In Overbetuwe kan een culturele reis gemaakt worden door een eigen theater, kunstschaten (UNESCO Werelderfgoed) en diverse kernen met een rijke historie zoals het Betuwse oorlogsverhaal en de Polen van Driel. Cultuur is onmisbaar voor de samenleving: gemeenschappelijke cultuurelementen brengen mensen nader tot elkaar en unieke cultuurelementen benadrukken juist de veelzijdigheid. Door het aanbod van cultuureducatie in het basis- en voortgezet onderwijs maken kinderen en jongeren kennis met cultuur. Dat geeft plezier en een waardevolle basis voor de toekomst. Bouwen aan de cultuurtoekomst met als basis de nota Op Waarde Geschat is hierbij het uitgangspunt voor de komende jaren.

8 Informatie- en kennissamenleving

Gemeenten zijn verplicht hun communicatiekanalen digitaal toegankelijk te maken voor iedereen, dus ook voor mensen met een beperking of met minder digitale vaardigheden. De website van de gemeente Overbetuwe zal hier ook aan moeten voldoen. Deze dienstverlening moet begrijpelijk, inclusief en transparant zijn en we moeten makkelijk bereikbaar en aanspreekbaar zijn. Ook is in onze uitvoering de ‘menselijke maat’ van belang. We moeten goed luisteren en inspelen op de behoeften van onze inwoners, ondernemers en instellingen.

Transparant zijn wil ook zeggen dat voor onze inwoners inzichtelijk is hoe onze besluiten tot stand komen. De Wet Open Overheid is daar onder andere een belangrijke drijfveer voor. Het is dan ook van belang dat we sturen op basis van data. Data gedreven sturen wil enerzijds zeggen dat we terugkijken en met behulp van data bijvoorbeeld ons beleid kunnen bijstellen, anderzijds zouden we op termijn ook meer voorspellende analyses kunnen gaan doen. Ook kan data gedreven sturen bijdragen aan het optimaliseren van onze dienstverlening, zodat we die inrichten op basis van wat wel werkt en wat niet werkt. Voor het zover is, is het van belang dat we scherpe afspraken maken over veiligheid, privacy en ethiek.

We hebben nadrukkelijk aandacht voor inwoners voor wie digitaal contact een uitdaging vormt. Zij worden gestimuleerd om hun digitale geletterdheid te vergroten, maar als het niet lukt faciliteert de gemeente het contact op andere manieren. Informatie vanuit de gemeente is voor inwoners online makkelijk vindbaar en is geschreven in begrijpelijke taal.

Iedereen moet zaken kunnen doen met de overheid. De overheid is hierbij aan zet. Inwoners hebben tenslotte geen keuze: je kunt maar bij één overheid terecht. Daarom is het uitgangspunt van de Nationale ombudsman: stel inwoners centraal. Wij stellen een lokaal ombudspersoon aan om deze ambitie uit te voeren. Juist als het gaat om digitalisering van de dienstverlening.

Er wordt in de toekomst een viertal stappen gezet zoals beschreven in de Strategische verkenning 2022 – 2026. We zetten in op de Visie op interactie met de samenleving (2020) en het nieuw op te stellen Informatiebeleid, waarbij deze stappen concreter worden uitgewerkt.

9 Financiën

Overbetuwe behoort tot de gemeenten in Nederland met de laagste lasten voor inwoners. Wij streven ernaar om ook de toekomstige generaties daarvan te laten profiteren.

De gemeentelijke begroting dient gezond te blijven zonder te moeten snoeien in essentiële voorzieningen voor de inwoners. Bij nieuwe wensen of nieuwe voorzieningen zullen de benodigde financiën voor een langere periode opgebracht moeten worden. Het aangaan van langlopende verplichtingen vraagt uiterste zorgvuldigheid.

Bij uitgaven op nieuwe wensen en ambities betrekken we vooraf inwoners of er voldoende draagvlak is. Dit vraagt moed en wijsheid. We gaan de nodige discussies hiervoor niet uit de weg en we zijn goed in staat om beleidskeuzes transparant te verantwoorden. Inwoners mogen van de gemeente verwachten dat naar redelijkheid en billijkheid politieke knopen doorgesneden worden.

De gemeente Overbetuwe is erop gericht de financiële positie, zowel incidenteel als structureel, gezond te krijgen en te houden. Daarbij is de financiële ondergrens er niet voor niets: er wordt hier niet van afgeweken. Er zal dus altijd een zorgvuldige afweging moet plaatsvinden in schaarste van de financiële middelen.